

Orsós János

Interpretációs példák a romológia szövegkorpuszának kritikai vizsgálatához

Kutatásunkban interpretációs példákat hozunk a romológia szövegkorpuszának kritikai vizsgálatához, mely egy alakuló diskurzus elbeszélhetőségéhez járul hozzá.

A studies jellegű diskurzusokat, mint ahogy a romológiát is, „időszakonként monopozicionális, könnyebben vagy nehezen artikulálható hatalmi struktúrák rendezik” (Beck, 2013: 14). Amikor az értelmezés szakadáshelyei felismerhetővé válnak a tudományos elbeszélés számára, akkor a bölcséleti és társadalomtudományokat egyaránt foglalkoztatni kezdik ezek a kérdések, ami olykor olyan erejű változásokhoz vezet, hogy az egyébként csupán tematikus fókuszúnak tűnő kérdéskör új szemléletmódot, módszertant, terminológiát, etc. követel. Ily módon feltételezzük a romológia diskurzusának érvényes létezését.

A kutatás során kísérletet teszünk arra, hogy a romológia, mint tudományos diskurzus létezés módjának jellemzőiről és alakulástörténetéről adjunk áttekintést viszonylag egyszerűnek látszó kérdések mentén, mint: mi a romológia; melyek a használatba vett terminusai; milyen kategóriarendszer mentén rendeződik a tudományos elbeszélés; feldolgozható-e a romológia hagyománytörténete, és ha igen miként; történetiségében melyek az állandósulni látszó és folytonosan változó tematikus centrumai?

Kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy a romológia szövegtárhelyében értett szövegek mennyiben állják ki a tudományosság próbáját, milyen jelentéseket hoznak létre illetve állandósítanak, hogyan jutnak csak így elbeszélhető konstrukcióhoz. Liszt Ferenc A cigányokról és a cigányzenéről Magyarországon című műve is a romológia szövegkorpuszába tartozó szöveg, így vált mikroelemzésünk objektumává. Az értelmezés során jól kimutatható a romológia szövegkorpuszának kritikai vizsgálatának szükségszerűsége, ugyanis Liszt cigányságról alkotott organikus teóriái sok szempontból kivetni valót hagynak maguk után. Liszt olyan nem tudományos ismeretekre alapozza feltevéseit, mint például a cigány néplélek. Megismerési módszere tehát nélkülözi azon tudományos eljárásokat, melyek lehetővé teszik a helyes megismerést, így sztereotipizáló feltevéseivel valójában csak újra megjeleníti a „metaforikus”, „literalizált”, tehát képzelt cigány karakterét, mely csupán egy mögöttes valóság nélküli, elnagyolt absztrakt valóság. Vizsgálódásunk egyik legfőbb célkitűzése, hogy felmutassuk és leleplezzük a „nem-tudás, a nem-ismeret retorikai-stiláris létpozícióit” (Beck, 2013: 29), hogy ezzel megkezdhessük a romológia szövegkorpuszának „zárt szövegrendszerének feltörését és ideológiai mezőinek feltérképezését és átírását” (Beck, 2013: 29).

Irodalomjegyzék

- Beck Zoltán (2013): A romológia diskurzusáról. *Romológia*, 1. 43-51.
- Liszt Ferenc (1861/2004): *A cigányokról és a cigányzenéről Magyarországon*. Magyar Mercurius Kiadó, Budapest.
- Kovalcsik Katalin-Réger Zita (1995): A tudomány, mint naív művészet. *Kritika*, 2. 31-34
- Lemon, Alaine (1996): Forró Vér és Fekete Gyöngy: a cigány eredetiség paradoxona a szocializmus idején és azután. *Replika*. 23-24.
- Said, Edward (2000): *Orientalizmus*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Szuhay Péter (2012): *Sosemlesz Cigányország*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Williams, Patrick (1984/2005): Cigány házasság. In: Prónai Csaba (szerk.): *Cigányok Európában 3.*, Franciaország. Budapest. 54-56.